

Цитування:

Садовенко С. М. Соціальні мережі як інструмент популяризації нематеріальної культурної спадщини регіонів України (на матеріалах інформаційно-комунікативного контенту Вінницького обласного центру народної творчості). *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв : наук. журнал.* 2024. № 3. С. 21–31.

*Садовенко Світлана Миколаївна,
доктор культурології, професор,
виконавач обов'язків завідувача, професор
кафедри музичного мистецтва
Національної академії керівних кадрів
культури і мистецтв,
заслужений діяч мистецтв України
<https://orcid.org/0000-0001-9166-5259>
svetlanasadovenko@ukr.net*

Sadovenko S. (2024). Social Networks as a Tool for Promoting Intangible Cultural Heritage of Ukrainian Regions (based on the materials of the information and communication content of Vinnytsia Regional Centre of Folk Art). *National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts Herald: Science journal*, 3, 21–31 [in Ukrainian].

**СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ НЕМАТЕРІАЛЬНОЇ
КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ
(на матеріалах інформаційно-комунікативного контенту
Вінницького обласного центру народної творчості)**

Мета статті – комплексно дослідити матеріали інформаційно-комунікативного контенту Інтернет-сайту та Facebook-сторінки Вінницького обласного центру народної творчості й розкрити суттєві аспекти застосування соціальних мереж в умовах повномасштабного вторгнення як дієвого інструменту презентації і популяризації нематеріальної культурної спадщини Вінниччини як регіону Центральної України. **Методологію дослідження** складають загальнонаукові й специфічні культурологічні підходи, принципи і методи наукового пізнання. Системно-структурний підхід застосовано для дослідження організаційно-методичної діяльності Вінницького обласного центру народної творчості, спрямованої на популяризацію нематеріальної культурної спадщини регіону. Внутрішні зв'язки та взаємодію різних складників культурно-просвітницької діяльності ВОЦНТ, спрямованої на представлення і популяризацію нематеріальної культурної спадщини в умовах повномасштабного вторгнення, розкривають результати моніторингу матеріалів Інтернет-сторінок Центру (Інтернет-сайту та Facebook-сторінки). Формальний та компаративний методи застосовано для аналізу інституційних особливостей роботи у Вінницькій області як регіону Центральної України. Метод контент-аналізу використовувався для узагальнення публікацій Інтернет-сайту та інформації Facebook-сторінки ВОЦНТ, присвячених нематеріальній культурній спадщині Вінниччини, сприяв об'єктивному визначенню основних тематичних трендів, пов'язаних із досліджуваною проблемою. **Наукова новизна** полягає в обґрунтуванні, розкритті і доведенні ефективності використання соціальних мереж як реально дієвого інструмента розширення ролі обласних центрів народної творчості у представленні й популяризації в інформаційному полі нематеріальної культурної спадщини Вінниччини, зокрема в умовах повномасштабного вторгнення. На основі практичного дослідження матеріалів інформаційно-комунікативного контенту Інтернет-сайту та Facebook-сторінки Вінницького обласного центру народної творчості представлено традиційну культуру Вінниччини, яка містить збережену живу народну художню культуру з класичною/традиційною фольклорною парадигмою. Розкрито взаємодію ВОЦНТ з установами, закладами культури та зовнішнім середовищем у справі збереження і популяризації нематеріальної культурної спадщини Вінниччини. **Висновки.** Узагальнення позитивного досвіду на матеріалах інформаційно-комунікативного контенту Вінницького обласного центру народної творчості (Інтернет-сайту та Facebook-сторінки) продемонструвало конкретні досягнення у представленні, популяризації і збереженні нематеріальної культурної спадщини Вінниччини в умовах повномасштабного вторгнення. Аргументовано доведено, що цифрова репрезентація контенту нематеріальної культурної спадщини регіонів України, зокрема Центральної України, у соціальних мережах є реально дієвим інструментом популяризації нематеріальної культурної спадщини в інформаційному полі. Висновується, що традиційна культура Вінниччини містить збережену живу народну художню культуру з класичною/традиційною фольклорною парадигмою. Зауважено, що співробітникам центрів народної творчості необхідно володіти вміннями роботи у сферах SEO та SMM, що потребує постійного підвищення фахової

кваліфікації та стимулювання науково-творчих підходів у цьому напрямі і є безперервно актуальною вимогою часу.

Ключові слова: нематеріальна культурна спадщина, соціальні мережі, Центральна Україна, Вінницький обласний центр народної творчості (ВОЦНТ), креативні ініціативи, Facebook-сторінка, глобальний інформаційний простір, мережа Інтернет, контент, популяризація, народна художня культура, класична фольклорна парадигма, регіон, діджиталізація.

Sadovenko Svitlana, Doctor of Cultural Studies, Professor, Acting Head, Professor of the Department of Musical Art, National Academy of Culture and Arts Management, Honoured Art Worker of Ukraine

Social Networks as a Tool for Promoting Intangible Cultural Heritage of Ukrainian Regions (based on the materials of the information and communication content of Vinnytsia Regional Centre of Folk Art)

The purpose of the article is to comprehensively investigate the materials of the informational and communicative content of the Internet site and Facebook page of the Vinnytsia Regional Centre of Folk Art and to reveal the essential aspects of the use of social networks in the conditions of a full-scale invasion as an effective tool for the presentation and popularisation of the intangible cultural heritage of Vinnytsia as a region of Central Ukraine. **The research methodology** consists of general scientific and specific cultural approaches, principles and methods of scientific knowledge. The systemic-structural approach was applied to the study of the organisational and methodological activities of the Vinnytsia Regional Centre of Folk Art, aimed at popularising the intangible cultural heritage of the region. The internal connections and interaction of various components of the cultural and educational activity of the Centre for Cultural and Educational Activities, aimed at the presentation and popularisation of intangible cultural heritage in the conditions of a full-scale invasion, are revealed by the results of monitoring the materials of the Internet pages of the Centre (the Internet site and Facebook pages). Formal and comparative methods were used to analyse the institutional features of work in the Vinnytsia region as a region of Central Ukraine. The method of content analysis was used to generalise the publications of the Internet site and the information of the Facebook page of the Vinnytsia Regional Centre of Folk Art, dedicated to the intangible cultural heritage of Vinnytsia, contributed to the objective determination of the main thematic trends related to the investigated problem. **The scientific novelty** consists in substantiating, revealing and proving the effectiveness of the use of social networks as a really effective tool for expanding the role of regional centres of folk creativity in the presentation and popularisation of the intangible cultural heritage of Vinnytsia in the information field, in particular in the conditions of a full-scale invasion. On the basis of a practical study of the materials of the informational and communicative content of the Internet site and Facebook page of the Vinnytsia Regional Centre of Folk Art, the traditional culture of Vinnytsia, which contains a preserved living folk artistic culture with a classical / traditional folklore paradigm. The interaction of the Vinnytsia regional centre of folk creativity with institutions, cultural institutions and the external environment in the matter of preservation and popularisation of the intangible cultural heritage of Vinnytsia region was revealed. **Conclusions.** Summarising the positive experience on the materials of the information and communication content of the Vinnytsia Regional Centre of Folk Art (website and Facebook page) demonstrated concrete achievements in the presentation, popularisation and preservation of the intangible cultural heritage of Vinnytsia in the conditions of a full-scale invasion. It is argued that the digital representation of the content of the intangible cultural heritage of the regions of Ukraine, in particular Central Ukraine, in social networks is a really effective tool for popularising the intangible cultural heritage in the information field. It is concluded that the traditional culture of Vinnytsia contains a preserved living folk artistic culture with a classical / traditional folklore paradigm. It was noted that the employees of centres of folk creativity need to have the skills to work in the spheres of SEO and SMM, which requires constant improvement of professional qualifications and stimulation of scientific and creative approaches in this direction and is a continuously relevant requirement of the time.

Keywords: intangible cultural heritage, social networks, Central Ukraine Vinnytsia Regional Centre of Folk Creativity (VRCFC), creative initiatives, Facebook page, global information space, Internet network, content, popularisation, folk artistic culture, classical folklore paradigm, region, digitalisation.

Актуальність теми дослідження. Відомо, що внаслідок тривалих і жорстоких війн значна частина історичних і культурних надбань цілеспрямовано знищується і втрачається. Не є виключенням і російсько-українська війна 2014–2024 років. Парадигмальний вплив агресивних військових дій російських конкістадорів спричиняє величезні загрози для збереження й популяризації українських артефактів національної ідентичності, функціонування соціальних інститутів суспільства, реалізації особистісних життєвих планів та повсякденної життєдіяльності кожної людини. За даними

Міністерства культури та інформаційної політики України, в результаті повномасштабного російського вторгнення вже на початок липня 2023 року було зафіксовано понад 400 епізодів пошкоджень та руйнувань об'єктів національної культурної спадщини [15]. Саме тому особливої уваги у контексті зазначеного набуває проблема збереження та подальшого розвитку духовних цінностей українського суспільства, впровадження інноваційних підходів у вирішення питань, пов'язаних зі створенням, використанням, розповсюдженням культурної спадщини і культурних цінностей, збереження

доступу до них в умовах повномасштабного вторгнення. Системного поширення серед широких верств населення потребує інформація про діяльність держави та громадськості, спрямовану на збереження і відтворення нематеріальної культурної спадщини, пошук нових, сучасних цифрових засобів представлення і популяризації її елементів. Відтак, значно актуалізується проблема контенту реляцій у глобальному інформаційному просторі як технології популяризації нематеріальної культурної спадщини за допомогою цифрових технологій та джерел мережі Інтернет.

Поняття «нематеріальна культурна спадщина» чітко визначене у Конвенції ЮНЕСКО і означає ті звичаї, форми показу та вираження, знання та навички, а також пов'язані з ними інструменти, предмети, артефакти й культурні простори, які визнані спільнотами, групами й у деяких випадках окремими особами як частина їхньої культурної спадщини. Отже, нематеріальна культурна спадщина (НКС) – це «жива культура», яка постійно розвивається і водночас має нерозривний зв'язок з минулим [7].

Посилює актуальність обраної теми дослідження те, що впродовж останніх років було науково-обґрунтовано та методично розроблено концепцію нематеріальної культурної спадщини як теоретичної категорії, з'ясовано правову базу та удосконалено технологічні етапи ідентифікації та реєстрації її складових елементів. Це створює можливості для подальшого розвитку й практичного побутування НКС в регіонах України.

Згідно з дослідженням Міністерства цифрової трансформації України, мережа Інтернет та соціальні мережі є провідним джерелом інформації для 91% українців [6]. Відтак, в умовах сучасного світу вагомим інструментом популяризації НКС можуть поставати Інтернет та соціальні мережі. Поширення в глобальному інформаційному просторі інформації щодо нематеріальної культурної спадщини в сучасному українському суспільстві має стати катализатором, що вплине на зміну ставлення суспільства до культурних надбань. Адже повноцінне публічне інформування громадськості, зрозумілість та емоційна насиченість матеріалів інформаційно-комунікативного контенту з означеної тематики в мережі Інтернет та соціальних мережах допоможе значно зменшити загрози

безслідного зникнення традиційного/класичного фольклору, зафіксованого переважно у селянському середовищі, звичаїв, народної духовної культури, особливих лінгвістичних конструкцій української мови тощо. Поінформованість громадськості України щодо доцільності і необхідності збереження нематеріальної культурної спадщини сприяє спільним, разом з представниками державних органів, активним діям щодо зібрання, збереження, відродження, презентації пам'яток нематеріальної культури та реалізацію завдань, які зможуть не допустити знецінення культурної спадщини під впливом гетерогенних піарно-інформаційних маніпуляцій. До завдань популяризації НКС варто віднести, зокрема: посилення роботи щодо включення елементів нематеріальної культурної спадщини до Національного переліку та Репрезентативного списку ЮНЕСКО в Україні; розширення представництва української нематеріальної культурної спадщини в Репрезентативному списку ЮНЕСКО; розробку пропозицій щодо внесення до Конвенції ЮНЕСКО конкретних положень відносно захисту нематеріальної культурної спадщини у форс-мажорних умовах, насамперед, у період збройного конфлікту.

Важливу роль у системі державно-громадського протистояння процесам знецінювання або знищення нематеріальної культурної спадщини відіграють традиційні державні науково-методичні установи – обласні центри народної творчості (ОЦНТ). Підтримка конкретних етнокультурних явищ цими закладами передбачає збереження нематеріальної культурної спадщини, створення відповідних умов для заохочення носіїв народної художньої культури, традиційного/класичного фольклору, звичаїв, обрядів, ритуалів, майстрів мистецтва та художніх промислів, поширення інформаційно-комунікативного контенту певного регіону в мережі Інтернет, їх цифрової популяризації тощо. Ключовим у представленні, збереженні й передаванні народних традицій стає використання методів діджиталізації, застосування соціальних мереж як дієвого інструмента презентації і популяризації нематеріальної культурної спадщини регіонів України в інформаційному полі.

Одним із найбільш активних ініціаторів руху за збереження й популяризацію нематеріальної культурної спадщини у роки

повномасштабного вторгнення виступив КО «Вінницький обласний центр народної творчості» (ВОЦНТ) (директор – заслужений працівник культури України Тетяна Омелянівна Цвігун), який розпочав і нині проводить активну культурно-просвітницьку роботу зі збереження нематеріальної культурної спадщини, створення відповідних умов для заохочення носіїв народної художньої культури Центральної України, успішно застосовуючи соціальні мережі для публікації інформації щодо діяльності з означеного напрямку. Зауважимо, що нами аналізувалася розміщена в широкому доступі інформація про культурні заходи Вінниччини, пов'язані із нематеріальною культурною спадщиною цього регіону. Головним джерелом інформації стали сайт (<http://vocnt.org.ua/>) [4] та Facebook-сторінка ВОЦНТ (<https://www.facebook.com/vocnt33>) [3]. Практичне дослідження цих джерел дозволило зібрати необхідні для аналізу емпіричні дані та розробити класифікацію заходів, проведених Вінницьким обласним центром народної творчості за певними формами діяльності: культурно-мистецькі проекти, виставки, концерти, фестивали, майстер-класи, дослідження тощо. З метою рангової пріоритетності визначено види заходів, спрямовані на популяризацію нематеріальної культурної спадщини, що отримали найбільшої уваги в умовах повномасштабного вторгнення.

Аналіз досліджень і публікацій. Спектр культурологічних студій, присвячених обґрунтуванню вагомості діджиталізації національного культурного простору у його взаємозв'язку із соціальними процесами нині значно розширюється. У працях В. Акуленка, З. Бауман, І. Вільчинської, О. Гриценка, І. Іщенко, Л. Кривецької А. Образцової, В. Сіверса та інших науковців констатується, що в цифровому суспільстві, особливо в розвинених країнах, культурне розмаїття стає реальним інструментом у боротьбі з економічною кризою.

Науковці Ю. Горбань і О. Олійник досліджують особливості формування інформаційної культури особистості в цифрову епоху з урахуванням аспектів академічної доброчесності [5, 63–70]. Дослідниця А. Кухтіна влучно зауважує, що «сторінка в соціальній мережі дозволяє сформувати цільову аудиторію, зацікавлену саме в тому продукті чи послуді, яку пропонує та чи інша група» [10, 77]. «Зближення людей

відбувається швидше саме в Інтернеті», – слушно висновує авторка [10, 77].

Автори Т. Биркович і Я. Морозова, комплексно досліджуючи представлення бібліотек у соціальних мережах Instagram, TikTok та YouTube, доходять відповідного висновку, що вони є дуже важливими сучасними інструментами популяризації бібліотек та її ресурсів. Автори також підкреслюють, що «в умовах війни бібліотека як соціальний інститут є однією з підсистем інформаційно-комунікативної системи, діяльність якої характеризується різноманітністю напрямів і використанням широкого спектру форм роботи для задоволення потреб багатьох читачів», адже «війна трансформує бібліотечні установи, які, змушені адаптуватися до нових вимог і стають центрами в комунікаційних процесах між читачем та інформацією» [1, 56]. Дослідженню окремих актуальних питань щодо виникнення, розвитку й діяльності туристичних дестинацій, зокрема Центральної України, а також деяких аспектів діджиталізації у цій сфері присвячені праці С. Беляєва, П. Береста, М. Бутко, О. Кифяк, А. Кошель, А. Полтавець та ін. Передумови розвитку туристичних дестинацій на Вінниччині досліджуються в статті Д. Цесьціва, в якій автор справедливо підкреслює важливість збереження історично-культурного потенціалу означеного регіону Центральної України [16].

Вагомими для розуміння діджиталізації культурного простору є висновки досліджень, присвячених пошукам економічного потенціалу для збереження й популяризації нематеріальної культурної спадщини. Зокрема, дослідниця Л. Кривецька справедливо констатує, що на тепер наявний вкрай незадовільний стан, потреба значних вкладень капіталу та відсутність в органах влади і серед потенційних інвесторів комплексного уявлення про економічні можливості використання місцевої культурної спадщини та інструментарій їхнього оцінювання [2]. Це дійсно призводить до обмеженого вкладення фінансів у інформаційні кампанії в соціальних мережах, оскільки інвестори можуть вважати, що вплив на громадську свідомість та культурний розвиток не є важливим аспектом, який варто враховувати в економічних стратегіях, які не гарантують безпосереднього фінансового повернення.

Англійський дослідник Ч. Лендрі, зазначає, що нині спостерігається радикальна трансформація виробничої діяльності, що призводить до змін у культурному житті. У

сучасному світі культурні ресурси – це сировина, яка прийде на заміну традиційним природним ресурсам [11].

Існуюче широке поле дискурсу з обраної теми актуалізує підняту проблему і потребує подальшого комплексного дослідження.

Мета статті – комплексно дослідити матеріали інформаційно-комунікативного контенту Інтернет-сайту та Facebook-сторінки Вінницького обласного центру народної творчості й розкрити суттєві аспекти застосування соціальних мереж в умовах повномасштабного вторгнення як дієвого інструменту презентації і популяризації нематеріальної культурної спадщини Вінниччини як регіону Центральної України.

Виклад основного матеріалу. В Україні, попри усвідомлення науковою спільнотою потенціалу цифрових публікаційних платформ для галузі культури, системний діалог між культурою і цифровими технологіями є вельми актуальним і потребує активізації. Адже, тема збереження й популяризації культурних надбань з'являється в Інтернетному просторі подеколи тоді, коли відбуваються екстраординарні пошкодження чи знищення видатних пам'яток, як-от, можливість втрати живої спадщини Криму, на прикладі традиційного кримськотатарського орнаменту орьнек [9]. (Нагадаємо, що орьнек є важливим елементом самоідентифікації кримського народу, невід'ємною складовою сучасної кримськотатарської культури та унікальною частиною культурної, мистецької та духовної спадщини України і який у грудні 2021 року було включено до Репрезентативного списку нематеріальної культурної спадщини людства) [8]. Частішають випадки, коли певним рухомим та нерухомим пам'яткам культури журналісти й блогери присвячують тільки окремі «гарячі» реляції [14]. Така ситуація потребує докорінних змін, шляхом залучення нових інформаційних ресурсів на державному та громадському рівнях.

Обласні центри народної творчості (ОЦНТ) в історично-культосвітньому аспекті відіграють важливу роль у збереженні культурної спадщини та популяризації знань про Україну. Ефективну функцію культурного куратора української традиційної спадщини Вінниччини 85 років здійснює КО «Вінницький обласний центр народної творчості» (створений у січні 1939 р. як обласний будинок народної творчості (ОБНТ)). Етап заснування ВОЦНТ був тісно пов'язаний із соціокультурними реаліями радянського періоду. На тлі загальної

культурної трансформації, детермінованої радянським керівництвом у середині ХХ століття, ВОЦНТ виявився важливою ланкою у сфері культурної політики, узявши на себе референтну роль, залучаючи інтерес аудиторії до традиційної народної культури. З кінця 50-х років минулого століття, завдяки ініціативам Вінницького обласного центру народної творчості створювалися та підтримувалися фольклорні колективи, фестивальний рух, різнопланові етнографічні/польові дослідження з урахуванням етнічного складу громад, оновлювалися шкільні програми тощо. Це сприяло збереженню живої народної духовної культури, традиційного фольклорного мистецтва, популяризації народних ремесел, обміну творчим досвідом та ін.

У період радянського функціонування Вінницького обласного центру народної творчості деякі аспекти нематеріальної культурної спадщини були підтримані та збережені через різноманітні культурні ініціативи та заходи, які враховували ідеологічний контекст епохи, акцентуючи увагу на принципі соціалістичного реалізму. Окремі народні традиції, звичаї та обряди під впливом ідеологічних та політичних чинників були переосмислені або приглушені, щоб відповідати соціалістичному світогляду, що призвело до певної втрати їхньої оригінальності та автентичності. Втім, на противагу минулому, у реаліях сьогодення Вінницький обласний центр народної творчості є головною регіональною культурно-освітньою та науково-методологічною бюджетною організацією з відродження, збереження й розвитку народної творчості, аматорського мистецтва, координації діяльності осередків культури Вінницької області. Одним із головних напрямків діяльності Вінницького обласного центру народної творчості є вивчення та координація процесів культурного розвитку Вінниччини як регіону Центральної України, впровадження нових технологій і методик культурно-освітньої роботи, організації дозвілля, співробітництва з іншими суб'єктами культурної діяльності незалежно від відомчого підпорядкування та форми власності.

Структуру ВОЦНТ складають два відділи, діяльність яких спрямована на збереження і розвиток народної творчості й аматорського мистецтва та культурно-освітню роботу й організацію дозвілля. Починаючи з 2015 року, у Вінницькій області була розпочата робота щодо створення Обласного переліку елементів

нематеріальної культурної спадщини та просування виявлених елементів до Національного реєстру та міжнародних списків ЮНЕСКО. Загалом, станом на жовтень 2023 року до Обласного переліку нематеріальної культурної спадщини Вінниччини внесено 52 елементи нематеріальної спадщини, серед них – «Дідух. Технологія виплітання у селі Мирне», «Оберегова традиція на Зелені свята у селі Корделівка» із Калинівської громади, рогозо плетіння тощо. Відеопрезентація відкриття виставки «М'якохідські мальовані килими» демонструє цей елемент нематеріальної культурної спадщини Джулинської територіальної громади Гайсинського району (<https://www.facebook.com/vocnt33/videos/2219833438368361>) [3]. Кожен заклад культури Вінницької області підготував інформацію про автентичну традицію, яку зберегли у громаді та сакральну/обрядну страву, яку готують лише у них. Виявилось, що навіть не всі мешканці громад знають інформацію про дерев'яну колотуху, джур, пизу, душенину, що є назвами традиційних страв, які справдана готувалися у селах Вінниччини [13]. З метою збереження рецептів різноманітних страв Вінниччини на Facebook-сторінці ВОЦНТ розміщуються відео сюжети їх приготування. Приміром, здавна відому у багатьох селах Вінниччини страву, яку по-особливому готують на Великдень лише у селі Мазурівка Чернівецької територіальної громади і називають «Начинка» або «Дід» (своєрідна запіканка з м'ясом) презентує Кучківська Галина Олександрівна [3].

В умовах війни соціокультурні проблеми відходять дещо на другорядний план, оскільки всі сили держави сконцентровуються на отриманні перемоги над агресором. Разом з тим, ведеться дбайлива робота щодо збереження вцілілої частини пам'яток [12]. Для привернення уваги суспільства до цієї проблеми широко використовуються можливості ЗМІ, соцмережі, Інтернет. Пріоритетними напрямками діяльності Вінницького ОЦНТ в цей період є фокусування уваги на імplementації та сприянні відродженню й розвитку культурного ландшафту Центральної України з використанням інтернет-технологій. Однією з ключових складових цього процесу є впровадження програми «Народна творчість – жива душа народу». Розглядаючи народну творчість як важливу систему вічних моральних та естетичних цінностей, колектив ВОЦНТ, відповідно до свого статусу, активно

сприяє методичній і практичній підтримці закладів клубного типу області, аматорських колективів, майстрів декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва, незалежно від їх відомчого підпорядкування. Активізація напрацювань теоретико-методологічного обґрунтування нормативно-правових актів та узгоджених стратегій щодо нематеріальної культурної спадщини Вінниччини надає підґрунтя для системної й комплексної державної підтримки цього регіону Центральної України.

Тенденцію щодо зростання використання в діяльності ВОЦНТ інтернет-технологій успішно демонструє постійно функціонуючий сайт Вінницького обласного центру народної творчості [4]. Сайт є інформаційним, різноманітним і тематично наповненим. Дизайн веб-ресурсу є привабливим, естетичним, відповідає тематиці завдань. Кольорова палітра добре підібрана і створює позитивне враження. Одним із суттєвих плюсів сайту є легка навігація. Головне меню чітко структуроване, що дозволяє користувачам легко знаходити потрібну інформацію. Шляхом контент-аналізу встановлено, що сайт Вінницького обласного центру народної творчості є доволі активним у плані оновлень. Аналітичний перегляд веб-ресурсу Вінницького обласного центру народної творчості продемонстрував відповідні до високого рівня технічні аспекти сайту, зокрема, швидке завантаження та адаптація для різних пристроїв. Проаналізований контент сайту має низку переваг, серед яких: наявність гіпертексту, актуальної інформації про події, стрічки новин; присутня інтеграція із соціальними мережами; можливість коментування та обговорення статей, документів; наявність мультимедійних блоків (фото, відео) та ін.

Зрозуміло, що завжди актуальним залишається додатковий фокус, спрямований на збільшення можливостей поширення новин та анонсів подій, що зможе підвищувати активність відвідувачів і підтримувати інтерес до НКС, а забезпечення сталої роботи сайту та вдосконалення SEO-оптимізації зможе підсилити його видимість у пошукових системах.

Вагомим ресурсом для культурологічного аналізу інформаційно-просторової популяризації національної нематеріальної культурної спадщини Вінниччини стала Facebook-сторінка ВОЦНТ у соціальних мережах, яка впевнено набуває популярності [3]. Facebook-сторінка Вінницького обласного

центру народної творчості насичена різноплановим контентом. Регулярність її оновлення (майже щоденне), різноманітність за тематикою цікавих публікацій, фото і відеоматеріалів забезпечують актуальність інформації щодо мистецьких подій, презентують роботу творчих колективів, висвітлюють організаційно-методичну активність Центру. Заходи охоплюють різні аспекти, пов'язані з народною творчістю регіону, яка містить збережену живу народну художню культуру з класичною фольклорною парадигмою і представлена широкою палітрою від інструментального фольклору та автентичної пісні, що побутують на Вінниччині, до народних ремесел, підкреслюючи різнобічну діяльність фахівців ВОЦНТ.

Варто відзначити яскравий візуальний матеріал, представлений на сторінці, який ефективно висвітлює творчий процес та креативну атмосферу працівників Центру. Фотографії та графічні зображення трактують яскраві моменти заходів та проєктів, створюючи естетично прийнятний візуальний досвід для відвідувачів. Контингент наявної аудиторії Facebook-сторінки ВОЦНТ, а це 8,8 тисяч читачів, засвідчує її різноманітність за віковими категоріями і за інтересами груп. Аудиторія Facebook-сторінки ВОЦНТ може обирати позицію активних учасників, здатних до активних дій у глобальній культурно-просвітницькій інфосфері, що сприяє збереженню й популяризації НКС. Зокрема, інформацію щодо дводенного культурного форуму «Традиції та сучасність – об'єднання громад», проведеного у липні 2024 року в селі Дашківці Якушинецької сільської ради Вінницького району в рамках культурно-мистецького проєкту «Щедрик об'єднує», під час якого відбулася виставка елементів нематеріальної культурної спадщини Вінниччини, а також концертний виступ народного аматорського фольклорного колективу «Війтівчанка» Війтівського СБК Бершадської МТГ Гайсинського району (керівник – заслужений працівник культури України Валентина Багач), було поширено 58 разів. Етно-вікенд «Заплетемо рогозу», що пройшов 20 липня 2024 року у селі Щітки Вінницької міської територіальної громади з презентацією елементів нематеріальної культурної спадщини Вінниччини було поширено 22 рази. Відеоматеріал від 9 липня ц. р. «Традиція рогозоплетіння житиме» набув 57 поширень.

Ці та інші приклади свідчать про взаємодію ВОЦНТ з різними категоріями широкої аудиторії, зацікавленої питаннями, пов'язаними зі збереженням і репрезентацією нематеріальної культурної спадщини Вінниччини. Це сприяє залученню нових прихильників діяльності Вінницького обласного центру народної творчості, підтримці існуючої спільноти, більш широкому висвітленню української народної художньої культури, фольклору, традицій тощо. Досвід роботи Вінницького обласного центру народної творчості засвідчує, що популяризація нематеріальної культурної спадщини у глобальній мережі є не лише засобом збереження культурних цінностей, але й стратегічним інструментом для стимулювання соціальної, економічної та освітньої активності на різних рівнях суспільства. Соціальні мережі відкривають можливості для обміну думками, ідеями, створення віртуальних об'єднань, які згуртовують людей за їхніми культурними вподобаннями. Цифрові колекції спільнот, які мають можливість та бажання публікувати й розповсюджувати інформаційно-комунікативний контент, виявляються вагомим інструментом для популяризації нематеріальної культурної спадщини певних областей України. Розміщення статей, фото, відео, аудіо матеріалів дають змогу якомога більшій кількості людей з різних куточків світу мати можливість побачити і прочитати актуальну інформацію, зберігаючи її для майбутніх поколінь.

Попри наявні досягнення ОЦНТ в популяризації НКС у глобальній мережі, можна вирізнити декілька проблем, вирішення яких дозволить активніше впроваджувати інформаційні технології у діяльність Центрів. У контексті взаємодії цифрових технологій з нематеріальною культурною спадщиною виникає проблема, пов'язана з відмінністю між цифровим та реальним досвідом споживання інформації. Хоча цифрові технології дозволяють здійснювати відображення культурних зразків через віртуальні засоби у віртуальні середовища, вони не завжди здатні передати аутентичний емоційний зв'язок та досвід реальної взаємодії людини з культурним надбанням. У віртуальному просторі може виникнути відчуття відокремленості від реальності та втрати контекстуальних аспектів, що почасти властиво аутентичному досвіду. Крім того, взаємодія з нематеріальною культурною спадщиною через цифровий контент може

викликати відчуття «штучності» та недостатньої присутності.

Цифровий досвід не є вторинним або менш справжнім заміником реального досвіду. Він є іншим форматом збереження та популяризації національної культурної спадщини, до сприйняття якого треба готувати споживача. У просуванні нематеріальної культурної спадщини в Україні виникає серйозна проблема, пов'язана з браком вмінь співробітників, що опікуються промоцією нематеріальної культурної спадщини, у сферах SEO та SMM, а також відсутність навичок у створенні аудіовізуальних матеріалів та 3D-турів із аудіо супроводом, що обмежує можливості ефективного просування культурних об'єктів. Нестача заохочення для креативних ініціатив у публікаційній та аудіовізуальній сферах ускладнює вирішення проблеми. Потрібні дієві кроки у напрямку навчання сучасним методам просування, а також створення стимулів для креативних ідей та їх фінансування через гранти та співпрацю з інвесторами.

Не менш вагомою є проблема тенденційності цифрового контенту, коли нематеріальна культурна спадщина одних спільнот домінує, а інших – представлена не достатньо повно. Нині це зумовлено й ситуацією активного ведення бойових дій в деяких регіонах України.

Іншим вагомим деструктивним фактором сучасного побутування НКС в інформаційному просторі є недостатня правова підтримка, особливо на міжнародному та державному рівнях. Доводиться констатувати, що в реаліях сьогодення, міжнародне право не достатньо захищає НКС. Основним документом, що опікується збереженням та охороною нематеріальної культурної спадщини, є національний перелік НКС. Інші механізми захисту, на кшталт створення консультативних пунктів, створення єдиного інформаційного ресурсу, офіційні переклади законодавства, підготовка персоналу у збройних силах, який би відповідав за збереження культурних цінностей – наразі існують лише теоретично, на стадії розробки. Відсутність чітких стандартів може зробити контент нематеріальної культурної спадщини уразливим перед ризиком неправомірного використання та зловживання у глобальному інформаційному просторі.

Проведений аналіз засвідчує, що навіть у складних умовах повномасштабного вторгнення Вінницьким обласним центром народної творчості в обраний нами період з січня по вересень 2023 року було проведено 104 заходи, спрямованих на дослідження, збереження та популяризацію нематеріальної культурної спадщини Вінницької області (див. Табл. 1).

Таблиця 1

Заходи щодо популяризації елементів нематеріальної культурної спадщини Вінниччини, проведені ВОЦНТ з січня по вересень 2023 року

Найменування заходу	Фестивалі/свята	Виставки	Конференції, круглі столи	Семінари	Експедиції, Дослідження	Креативні заходи
Загальна кількість – 104, з них:	12	27	4	11	5	45

Враховуючи видову різноманітність заходів, можна визначити високий рівень активності діяльності Вінницького обласного центру народної творчості у популяризації елементів НКС Вінниччини.

Ключову роль у збереженні та розвитку культурної спадщини регіону відіграють різноманітні за тематикою фестивалі, сприяючи їй передачі майбутнім поколінням і поглибленню національного самосприйняття («Народні строї Східного Поділля», «Різдвяне диво», «Кобзар і Україна», «Веснянки співаємо – Перемогу закликаємо!», «Покоління незалежних», «Джерело надій» та ін.).

Виставковий ландшафт Вінниччини вражає своїм розмаїттям та насиченістю, яка демонструє широкий спектр художніх виражень та культурних традицій. Важливим елементом виставкового календаря є виставки, присвячені національним святам та подіям («Великоддя писанка», виставка до Дня захисту дітей «Дитинство прагне творчості», «З Україною в серці», «Орнаменти Поділля», ін.). Ці заходи відзначають унікальність та різноманіття національного культурного надбання.

Вінницька область активно розвиває свою культурну сферу через проведення

різноманітних конференцій, круглих столів і зустрічей, спрямованих на вивчення та популяризацію нематеріальної культурної спадщини регіону. Ці заходи сприяють обміну досвідом та поглибленню знань у галузі культурної антропології та фольклористики.

Семінари/семінари-практикуми є важливими подіями у сфері збереження та популяризації нематеріальної культурної спадщини Вінниччини. Вони спрямовані на підвищення кваліфікації працівників культури та координацію зусиль у виявленні, документуванні та захисті цінних аспектів української народної художньої культури регіону Центральної України.

Про залучення різноманітних регіональних груп до дослідження культурних спадщин свідчить вісім проведених польових експедицій, які включають записи фольклору від носіїв народних традицій, науково-етнографічні студії тощо. Наукові розвідки та ініціативи ВОЦНТ, спрямовані на збереження та вивчення нематеріальної культурної спадщини, включають дослідження різноманітних аспектів регіональної культурної ідентичності. Протягом багатьох десятиліть триває пошукова робота серед довгожителів громади для виявлення музичного фольклору, старовинних та унікальних предметів побуту, одягу, знарядь праці тощо.

Значущим є обсяг проведених заходів за напрямом «креативні заходи» – 45 (див. Табл. 1). До цієї категорії віднесено майстер-класи (21), презентації, мистецькі проекти (10), відео сюжети (2), заходи масового відвідування (12). Новими, потенційно потужними заходами популяризації нематеріальної культурної спадщини в діяльності ВОЦНТ стало проведення флешмобу «Готуємо голубці разом», організація благодійної імпрези «Різдвяні піснеспіви», онлайн-проект «Як є рід – то буде й обід», створення відеосюжетів за участі довгожителів громади та ін.

Висновки. Комплексне дослідження матеріалів інформаційно-комунікативного контенту Інтернет-сайту та Facebook-сторінки Вінницького обласного центру народної творчості продемонструвало ефективність застосування соціальних мереж як дієвого інструменту презентації і популяризації нематеріальної культурної спадщини Вінниччини. В умовах повномасштабного вторгнення численна кількість людей з усього світу підтримує нашу країну, багато з них почали цікавитися різними даними (територія, культура, традиції, мистецтво, освіта, наука,

виробництво, нематеріальна культурна спадщина тощо) про Україну. У пошукових запитах мережі Інтернет збільшуються, і ймовірно й надалі будуть частішати запити, пов'язані з НКС. Висвітлення цінностей нематеріальної культурної спадщини у глобальному інформаційному просторі постає своєрідним каталізатором для зміцнення соціальної єдності та сталого розвитку регіонів України.

Завдяки популяризації в Інтернет та соціальних мережах інформації про НКС багато людей мають відкритий і безкоштовний доступ до різної інформації, а тому важливим є внесення до цих ресурсів актуальної інформації про події, спрямовані на популяризацію і збереження нематеріальної культурної спадщини України, правдивої інформації про військові дії, які відбуваються на території України та їх соціальні, економічні, екологічні, культурні наслідки для культури регіонів.

Узагальнення позитивного досвіду на матеріалах інформаційно-комунікативного контенту Вінницького обласного центру народної творчості (Інтернет-сайту та Facebook-сторінки) продемонструвало конкретні досягнення у популяризації і збереженні нематеріальної культурної спадщини Вінниччини в умовах повномасштабного вторгнення. Цифрова репрезентація контенту нематеріальної культурної спадщини регіонів України, зокрема Центральної України, у соціальних мережах є реально дієвим інструментом популяризації і збереження нематеріальної культурної спадщини в інформаційному полі. Варто підкреслити, що традиційна культура Вінниччини містить збережену живу народну художню культуру з класичною/традиційною фольклорною парадигмою. Для постійної ефективної роботи, пов'язаною з діджиталізацією, співробітникам центрів народної творчості необхідно володіти вміннями роботи у сферах SEO та SMM, що потребує постійного підвищення фахової кваліфікації та стимулювання науково-творчих підходів у цьому напрямі і є безперервно актуальною вимогою часу.

Література

1. Биркович Т. І., Морозова Я. А. Особливості використання соціальних мереж для просування бібліотечних ресурсів. Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв : наук. журнал. 2024. № 1. С. 56–62.

2. Біла книга «Комерційні продукти у сфері культурної спадщини», підготовлена для проекту «ReHERIT: спільна відповідальність за спільну спадщину». Проект ReHERIT. URL : <https://reherit.org.ua/material/komertsijni-produkty-u-sferi-kulturnoyi-spadshchynu/> (дата звернення: 03.07.2023).

3. Вінницький обласний центр народної творчості. Офіційна сторінка на Facebook. URL : <https://www.facebook.com/vocnt33> (дата звернення: 03.08.2024).

4. Вінницький обласний центр народної творчості. Офіційний веб-сайт. URL : <http://vocnt.org.ua/> (дата звернення: 03.08.2024).

5. Горбань Ю. І., Олійник О. М. Інформаційна культура особистості в цифрову епоху: до питання академічної доброчесності. Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв : наук. журнал. 2024. № 1. С. 63–70.

6. Для 91% українців Інтернет така ж потреба як їжа – дослідження. Minfin. URL : <https://minfin.com.ua/ua/2023/12/10/117606357/> (дата звернення: 03.12.2023).

7. Конвенція ЮНЕСКО про охорону нематеріальної культурної спадщини. Державне агентство з питань культурної спадщини України. URL : <https://mcip.gov.ua/kulturna-spadshchyna/konventsiiia-yunesko-pro-okhoronu-nematerialnoi-kulturnoi-spadshchynu/> (дата звернення: 03.12.2023).

8. Кримськотатарський орнамент орнек включено до Репрезентативного списку нематеріальної культурної спадщини людства. Міністерство закордонних справ України: веб-сайт. URL : <https://mfa.gov.ua/news/krimskotatarskij-ornament-ornek-vklyucheno-do-representativnogo-spisku-nematerialnoyi-kulturnoyi-spadshchini-lyudstva> (дата звернення: 02.08.2024).

9. Культурні цінності Криму і Донбасу в умовах війни та окупації: матер. кругл. ст. «Історико-культурний та науковий потенціал Півдня та Сходу України в умовах окупації та воєнних дій: загрози, втрати, перспективи збереження та відновлення», м. Київ, 12 лист. 2015 р. / Інститут історії України НАН України. м. Київ, 2015. 90 с.

10. Кухтіна А. А. Соціальні мережі як засіб реклами бібліотечної діяльності. Вчені записки кафедри документознавства та інформаційної діяльності (КДІД) НМетАУ: зб. наук. праць. Вип. 1. Дніпро : НМетАУ, 2019. 92 с.

11. Лендрі Ч. Креативне містотворення: його сила і можливості. Харків, 2020. С. 251.

12. Нематеріальна культурна спадщина під прицілом: чи є культурний геноцид злочином? Юридична газета. URL : <https://yur-gazeta.com/publications/practice/mizhnarodne-pravo-investiciyi/nematerialna-kulturna-spadshchina-pid-pricilom--chi-e-kulturniy-genocid-zlochinom.html> (дата звернення: 01.12.2023).

13. Реєстр елементів культурної спадщини Вінниччини поповнила ще одна традиція. VitaTV.

URL : <https://vitatv.com.ua/kultura/reyestr-elementiv-kulturnoyi-spadshchynu> (дата звернення: 03.07.2023).

14. Таємниці кримськотатарського орнаменту зі спадщини ЮНЕСКО: «Ми врятували його, бо повернулися додому». Local History. URL : <https://localhistory.org.ua/texts/interviu/mi-vriatuvai-iogo-bo-povernulisia-dodomu-taiemnitsi-krimskotatarskogo-ornamentu-zi-spadshchini-iunesko/> (дата звернення: 07.09.2023).

15. У Мінкульті зафіксували майже 400 злочинів РФ проти культурної спадщини. Олена Барсукова. Українська правда: веб-сайт. URL : <https://life.pravda.com.ua/culture/2022/06/25/249270/> (дата звернення: 02.12.2023).

16. Цесьців, Д., 2020. Сучасні особливості розвитку туристичних дестинацій Вінницької області. В: Львівський державний університет фізичної культури імені І. Боберського. Сучасні тенденції розвитку індустрії гостинності: збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції, м. Львів, 26–27 листопада 2020 р. Львів: ЛДУФК ім. І. Боберського. С. 292–294.

References

1. Byrkovych, T., & Morozova, Ya. (2024). Features of Using Social Networks for the Promotion of Library Resources. Herald of National Academy of Culture and Arts Management, 1, 56–62 [in Ukrainian].

2. White Book “Commercial Products in the Field of Cultural Heritage” Prepared for the ReHERIT Project: Joint Responsibility for Common Heritage. (2023). ReHERIT Project. URL: <https://reherit.org.ua/material/komertsijni-produkty-u-sferi-kulturnoyi-spadshchynu/> [in Ukrainian].

3. Vinnytsia Regional Centre of Folk Art. (n.d.). Official Facebook page. URL: <https://www.facebook.com/vocnt33> [in Ukrainian].

4. Vinnytsia Regional Centre of Folk Art. (n.d.). Official website. URL : <http://vocnt.org.ua/> [in Ukrainian].

5. Horban, Yu., & Oliinyk, O. (2024). Information Culture of the Personality in the Digital Age: On the Issue of Academic Integrity. Herald of National Academy of Culture and Arts Management, 1, 63–70 [in Ukrainian].

6. For 91% of Ukrainians, the Internet is as Essential as Food – Research. (2023). Minfin. URL: <https://minfin.com.ua/ua/2023/12/10/117606357/> [in Ukrainian].

7. UNESCO Convention on the Protection of the Intangible Cultural Heritage. (2023). Official website of the State Agency for Cultural Heritage of Ukraine. URL: <https://mcip.gov.ua/kulturna-spadshchyna/konventsiiia-yunesko-pro-okhoronu-nematerialnoi-kulturnoi-spadshchynu/> [in Ukrainian].

8. The Crimean Tatar Ornek Ornament is Included in the Representative List of the Intangible Cultural Heritage of Humanity. (n.d.). Ministry of Foreign Affairs of Ukraine. URL: <https://mfa.gov.ua/news/krimskotatarskij-ornament-ornek-vklyucheno-do-representativnogo-spisku->

nematerialnoyi-kulturnoyi-spadshchini-lyudstva [in Ukrainian].

9. Cultural Values of Crimea and Donbas in the Context of War and Occupation: “Historical-Cultural and Scientific Potential of the South and East of Ukraine in the Context of Occupation and Armed Conflict: Threats, Losses, Preservation, and Restoration Prospects”. (2015). Proceedings of the Round Table, Kyiv, 12 November 2015. Kyiv, 90 [in Ukrainian].

10. Kukhtina, A. A. (2019). Social Networks as a means of Advertising Library Activities. Scholarly Notes of the Department of Document Studies and Information Activities (KDID) of the NMetAU, 1, 92 [in Ukrainian].

11. Landry, C. (2020). Creative City-Making: Its Power and Possibilities. Kharkiv [in Ukrainian].

12. Intangible Cultural Heritage in Focus: Is Cultural Genocide a Crime? (2023). URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/mizhnarodne-pravo-investitsiyi/nematerialna-kulturna-spadshchina-pid-pricilom--chi-e-kulturniy-genocid-zlochinom.html> [in Ukrainian].

13. Registry of Cultural Heritage Elements in Vinnytsia Region Enriched with Another Tradition. (2023). VitaTV. URL: <https://vitatv.com.ua/kultura/rejestr-elementiv-kulturnoyi-spadshchyny> [in Ukrainian].

14. “We Saved It Because We Returned Home”: Secrets of the Crimean Tatar Ornament from UNESCO's Heritage. (2023). Local History. URL : <https://localhistory.org.ua/texts/interviu/mi-vriatuvali-iogo-bo-povernulisia-dodomu-taiemnitsi-krimskotatarskogo-ornamentu-zi-spadshchini-iunesko/> [in Ukrainian].

15. Russia's Nearly 400 Crimes Against Cultural Heritage Documented by the Ministry of Culture. Olena Barsukova. (2023). Ukrayinska Pravda. URL: <https://life.pravda.com.ua/culture/2022/06/25/249270/> [in Ukrainian].

16. Tsesiv, D. (2020). Modern Features of the Development of Tourist Destinations in Vinnytsia Region. In Lviv Ivan Boberskyi State University of Physical Culture. Lviv, 292–294 [in Ukrainian].

*Стаття надійшла до редакції 03.07.2024
Отримано після доопрацювання 06.08.2024
Прийнято до друку 14.08.2024*